

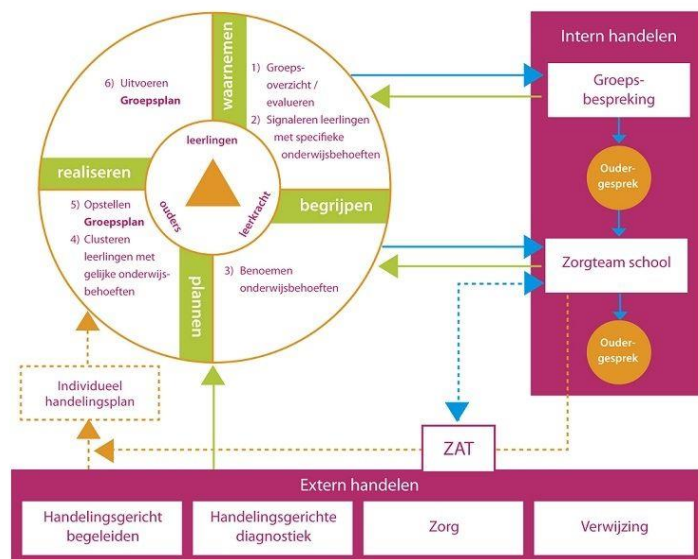

Handelingsgericht Werken op IBS AIDA

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
De HGW Cyclus	3
Waarnemen	3
Begrijpen	3
Plannen	3
Zorgniveau 1	4
Zorgniveau 2	4
Zorgniveau 3	5
Zorgniveau 4	5
Zorgniveau 5	5
Zorgniveau 6	5
Realiseren	5
Jaarplanning	6
Aspecten van Handelingsgericht Werken	7
Schoolnormen	7
Groeps en schoolpresentatie	7
Groepsbespreking	8
Leerlingbespreking	9
Groeps en Schoolanalyse	9
Doelenplanners	9
Thema / Blokdoelen	9
Groepsoverzichten	10
Deelplan	11
Ontwikkelingsperspectief (OPP)	11

De HGW Cyclus

Op IBS Aida wordt er opbrengstgericht gewerkt met de cyclus van handelingsgericht werken. Deze cyclus doorloopt een vast aantal fasen: Waarnemen, Begrijpen, Plannen en Realiseren. Dit komt overeen met de cyclus van opbrengstgericht werken in 4D (Data, Duiden, Doelen, Doen).

Waarnemen

Onder waarnemen verstaan wij het verzamelen van data. Dit doen wij op allerlei manieren. Structureel verzamelen wij data op allerlei

momenten. Op dagelijkse basis doen leerkrachten dit door het **observeren** en het evalueren tijdens en na de lessen. Voor ieder blok, door de afname van een **schaduwtoets** of een controle op leerdoelen vanuit het leerdoelenoverzicht, na ieder blok, door afname van **methodegebonden toetsen** en na iedere periode, door de afname van **niet methodegebonden toetsen** uit het leerlingvolgsysteem. Wanneer leerlingen extra onderwijsbehoeften hebben, kunnen ook onderzoeksresultaten deel uitmaken van het verzamelen van data.

Begrijpen

Professionele dialoog tussen leerkrachten en intern begeleiders is cruciaal om de data te analyseren. Leerkrachten analyseren continu het leerproces in de **weekplanning/doelenplanner**. Ze doen dit expliciet na afronding van een blok. Na twee blokken vindt er een **groepsbespreking** plaats tussen de intern begeleider en de leerkracht. Hierin wordt kort besproken hoe de voortgang van de groep is en of er interventies geplaatst moeten worden (voor de groep of individuele leerlingen). Twee keer per jaar, na de hoofdmeting presenteert de intern begeleider de schoolopbrengsten en presenteert de leerkracht de opbrengsten van de groep in de **groepsbespreking**. Er wordt gekeken naar eventuele aanvullende school / groepsinterventies die geplaatst moeten worden. Dit alles wordt beschreven in de **groeps- en schoolanalyse**.

Het eerste jaar zullen we ook een beginmeting afnemen in oktober/november om een startpunt te hebben en na de analyse gericht te kunnen werken.

Plannen

Wanneer de data geanalyseerd is, en de leerkracht (in overleg met de IB-er) besloten heeft hoe de ondersteuning in de groep vormgegeven moet worden, wordt het onderwijs voor de

komende periode gepland. Voor het basisaanbod wordt het onderwijs gepland aan de hand van de doelenplanners.

Er wordt besloten welke doelen klassikaal aangeboden worden en welke doelen individueel / in een cluster van leerlingen. Leerkrachten plannen dit in in hun weekplanning in Momento.

Tevens wordt er op leerlingenniveau gekeken naar het zorgniveau van de leerlingen.

						Korte beschrijving	Type Plan
6						Passend onderwijs extern	TLV SBO / SO
5						Passend onderwijs met specialistische hulp	OPP (soms groeidocument genoemd)
4						Speciale zorg met e.v.t. inzet van externen	OPP / Leerroute
3						Remediërende ondersteuning	Deelplan
2						Sleepdoelen	Doelenplanner
1						Basisaanpak conform kwaliteitskaart	Doelenplanner

Zorgniveau 1

Zolang een leerling in zorgniveau 1 zit, werkt de leerling aan de leerdoelen passend bij het **basisaanbod** conform de **basisaanpak** zoals beschreven staat op de **kwaliteitskaart** van het betreffende vakgebied. De kwaliteitskaarten zullen in het eerste schooljaar ontwikkeld worden samen met directie, IB, werkgroepen en het team.

Zorgniveau 2

Wanneer een leerling voor een vakgebied in zorgniveau 2 zit, heeft deze leerling bovenop het basisaanbod met de basisaanpak, eerder **niet behaalde doelen**. Na de afronding van een blok kan de leerling de essentiële leerdoelen 2 blokken meeslepen. We noemen deze doelen daarom ook wel **sleepdoelen**. De leerkracht plant deze aanvullende doelen in in de dag/weekplanning en in de doelenplanner. Deze manier van werken zullen we gefaseerd invoeren door middel van de leerkrachten te begeleiden. We starten met rekenen en na de middenmeting starten we ook met spelling.

Zorgniveau 3

Wanneer blijkt dat een leerling na 2 blokken (op zorgniveau 2) het doel nog steeds niet beheerst, krijgt de leerling een **deelplan** op zorgniveau 3. Dit deelplan wordt uitgevoerd door de leerkrachtondersteuner of onderwijsassistent. Na een periode (interventieperiode van 8 weken) wordt het doel opnieuw geëvalueerd. Indien het doel wederom niet behaald is, wordt er in overleg met de Intern Begeleider besloten welke vervolgstappen er gezet worden (bijvoorbeeld nog een periode in zorgniveau 3, externe begeleiding of aanvullend onderzoek).

Zorgniveau 4

Wanneer blijkt dat leerlingen in groep 5 een onderwijsachterstand hebben van meer dan 2 jaar of wanneer er een totaal IQ van <75 is, koppelen we leerlingen los van de 100% leerlijn. Op basis van ambitieuze doelen worden eindopbrengsten (E8) bepaald en zal er een **ontwikkelingsperspectief** opgesteld worden (OP) in ParnasSys. Een OP is 1 schooljaar geldig en wordt tussentijds 1 keer geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Naast het "OP" moet er een plan van aanpak opgesteld worden, met daarin de beschrijving van de doelen en de bijbehorende aanpak. Dit plan wordt opgesteld in ParnasSys voor een half jaar. Het OP is samen met een Plan van aanpak een OPP (OntwikkelingsPerspectief + Plan van aanpak). De uitvoering van het plan van aanpak wordt in overleg met de IB-er gedaan door de arrangementen begeleider of door de leerkracht zelf.

Zorgniveau 5

Wanneer de ondersteuning voor een leerling de basisondersteuning (beschreven in het schoolondersteuningsprofiel van de school (SOP)) overstijgt kan de school gebruik maken van de middelen voor een arrangement. De school kan een **arrangement** aanvragen bij het samenwerkingsverband door gebruik te maken van de aanvraagmodule extra ondersteuning. De school is verantwoordelijk dat er voor deze leerlingen een **ontwikkelingsperspectief** wordt opgesteld. Sommige scholen maken gebruik van een groeidocument dat in dat geval ook dient als een ontwikkelingsperspectief.

Zorgniveau 6

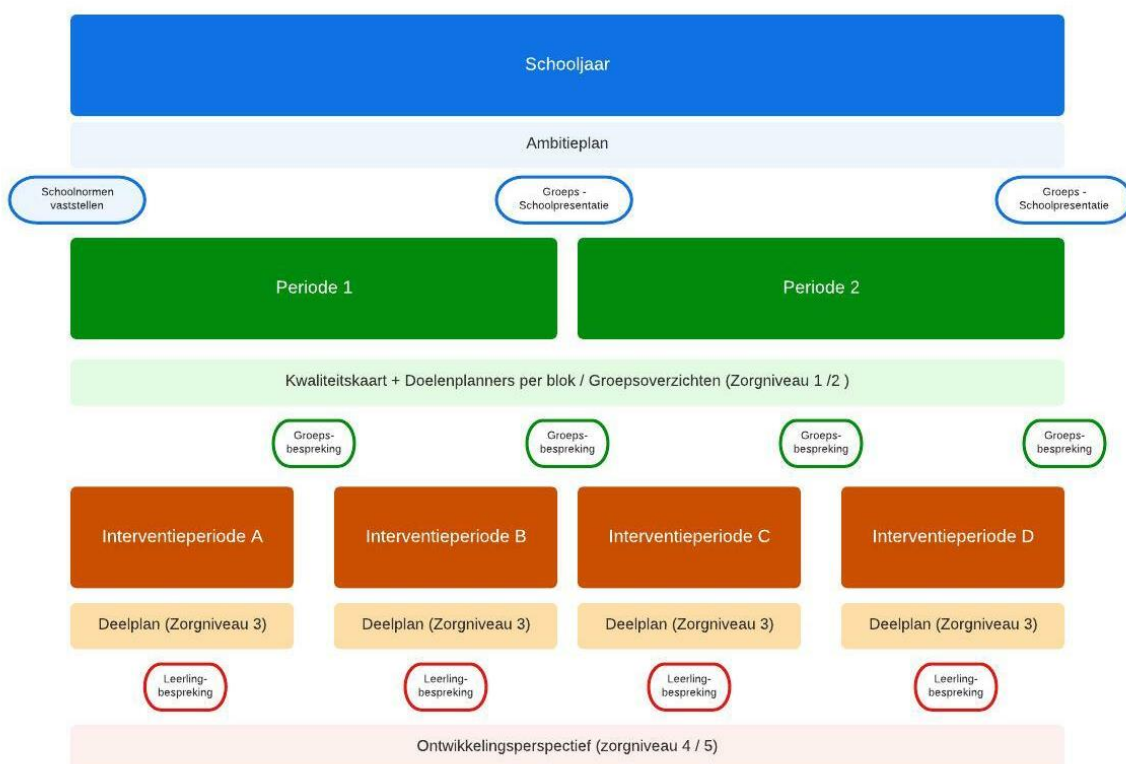
Mocht blijken dat zorgniveau 5 niet dekkend is voor de ontwikkeling van de leerling en de groei stagneert, of wanneer sprake is van lijdensdruk bij de leerling (Sociaal Emotioneel) dan verwijst school in samenwerking met het ondersteuningsteam van de school door naar een **andere vorm van Passend Onderwijs**. Dit gebeurt conform de ondersteuningsroute van het samenwerkingsverband.

Realiseren

De betrokkenen dragen zorg voor de uitvoering van het geplande onderwijs. Ze weten elkaar te vinden (Leerkrachten, Leerkrachtondersteuners, Onderwijsassistenten en IB-ers) en zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijs.

Jaarplanning

In onderstaand overzicht is de jaarplanning schematisch weergegeven.

Zie bijlage 2. voor een gedetailleerde uitwerking van de jaarplanning.

Aspecten van Handelingsgericht Werken

Schoolnormen

In februari zullen we aan de hand van de schoolweging en de middenmeting de streefdoelen bepalen voor de eindopbrengsten. Onze eerste uitstroomresultaten zullen in het schooljaar 2028-2029 beschikbaar zijn omdat we dan de eerste groep acht zullen hebben. De leerlingen die nu in groep 5 zitten zullen we na elke hoofdmeting volgen en de resultaten van de niet-methode toetsen omzetten in percentages `onderweg naar 1F` en `onderweg naar 2F/1S`.

Daarna kunnen we onze eigen schoolnormen vaststellen aan de hand van de siganerlingswaarde die gelden voor onz schoolweging. Schoolnormen dienen een realistisch en ambitieus doel te zijn, gebaseerd op een gedegen analyse. De schoolnormen worden verwerkt in het ambitieplan van de school en treden in werking na goedkeuring van het bestuur.

Groeps en schoolpresentatie

Twee keer per jaar presenteert het team de opbrengsten over het afgelopen half jaar aan elkaar. Zij doen dit na de hoofdmeting medio en na de hoofdmeting eind. De **intern begeleiders** presenteren de volgende punten tijdens de schoolpresentatie:

- Wat zijn de schoolbrede opbrengsten/ hoe verhouden de opbrengsten zich tot de normen?
- Hoe verhouden deze zich tot eerdere jaren? / Kunnen we trends ontdekken?
- Wat zijn schoolbrede aandachtsgebieden?

Tijdens de groeps- en school presentatie presenteren de **leerkrachten** de volgende punten:

- Hoeveel % van de leerlingen scoort een I of een II score?
- Hoeveel % van de leerlingen scoort een IV of lager?
- Hoeveel % van de leerlingen is op weg naar 1F of 1S/2F?
- Hoe is het aanbod georganiseerd voor leerlingen met een arrangement of eigen leerroute?
- Wat maakt dat de resultaten zo zijn, zoals ze zijn?
- Welke interventies heb je aanvullend op het basisaanbod gedaan?
- Wat was het resultaat van de interventies?
- Wat is er voor het komende half jaar nodig?

Groepsbespreking

Om de professionele dialoog structureel te stimuleren zijn er doelgerichte groepsbesprekingen waarbij er iedere twee blokken samen met de intern begeleider gesproken wordt over de afgelopen periode en de te plaatsen interventies in de komende periode. Om doelgericht te werk te gaan staat hieronder een checklist uitgewerkt.

Checklist Groepsbesprekingen met doelenplanners

- ★ **Heeft de leerkracht de groepsbespreking goed voorbereid?**
 - Ingevulde doelenplanner en week- of dagrooster bij zich;
 - Uitslag methodetoetsen + Analyse;
 - Aangeleverde vragen over de groep (didactische middenmoot).
- ★ **Evaluëren voorgaande periode aan de hand van doelenplanners**
 - Welke interventies zijn gepland bij welke doelen en voor welke leerlingen?
 - Zijn alle interventies zichtbaar in het week- of dagrooster?
 - Welke interventies waren al dan niet effectief?
 - Is de doelenplanner ingevuld door de leerkracht
 - Is dit zichtbaar op de doelenplanners middels kruisjes, krulletjes en opmerkingen?
- ★ **Aandachtspunten voor de hele groep?**
 - Heeft de leerkracht zicht op de didactische middenmoot?
 - Heeft de leerkracht zicht op de benodigde voorkennis die op groepsniveau al dan niet beheerst is?
 - Heeft de leerkracht zicht op welke essentiële leerdoelen dit blok aan bod komen?
 - Heeft de leerkracht keuzes gemaakt binnen de methode om aan te sluiten bij de didactische middenmoot door te vertragen of te versnellen?
 - Is er een (verklaarbare) discrepantie tussen de methode- en methodeonafhankelijke toetsen?
- ★ **Signaleren individuele leerlingen?**
 - Welke leerlingen brengen langlopende sleepdoelen met zich mee?
 - Welke leerlingen komen in aanmerking voor extra ondersteuning op zorgniveau 3 of 4?
 - Moet er als vervolg nog een individuele leerlingbespreking ingepland worden of moeten er afspraken gemaakt worden met de onderwijsassistent, leerkrachtondersteuner of arrangementenbegeleider?
 - Is er een verklaarbare discrepantie tussen methode- en methodeonafhankelijke toetsen?
- ★ **Vooruitblik komende periode**
 - Bekijk de doelenplanner voor de komende periode: Kunnen deze doelen worden aangeboden of moeten voorliggende doelen eerste extra aandacht krijgen?

- Heeft de leerkracht (didactische) hulp nodig bij het aanbieden van nieuwe lesdoelen?
- Kan de leerkracht de methode volgen of moet zij - naar verwachting - een versneld of vertraagd aanbod realiseren? Weet de leerkracht hierbij de essentiële leerdoelen te benutten?

Leerlingbespreking

Soms zijn er zorgen over de ontwikkeling van een leerling. Dit kan gesignaleerd worden door zowel de leerkracht als de intern begeleider. 4 keer per schooljaar wordt er een leerlingbespreking georganiseerd. Leerkrachten leveren voor de leerlingbespreking een aantal zaken aan aan de intern begeleider.

- ★ Waar loop je tegenaan? Waar maak je je zorgen over?
- ★ Wat zijn mogelijke verklaringen?
- ★ Wat zou de leerling moeten ontwikkelen? Welke doelen zou je willen stellen?
- ★ Wat zou dit betekenen voor de aanpak en het zorgniveau?
- ★ Wat heb je nodig om het onderwijs aan te laten sluiten op de onderwijsbehoeften van de leerling?

De leerkracht is als eigenaar verantwoordelijk voor de verslaglegging van de leerlingbespreking en de terugkoppeling aan ouders.

Naar aanleiding van de leerlingbespreking worden de afgesproken acties uitgevoerd. Er worden afspraken gemaakt omtrent evaluatie van de activiteiten en indien nodig wordt de leerling tijdens de volgende leerlingbespreking opnieuw ingebracht.

Groeps en Schoolanalyse

De school analyseert twee keer per jaar (na de hoofdmetingen) de opbrengsten van het onderwijs. Zij analyseren de volgende zaken:

- Tussenopbrengsten (Medio en Eind)
- Opbrengsten sociale vaardigheden / sociale veiligheid (LIB sociaal-emotioneel)

Deze gegevens vormen input voor de groeps- en schoolprestaties en het vaststellen van de schoolnormen en kwaliteitskaarten per vakgebied.

Doelenplanners

Omdat we werken vanuit een methodeleerlijn voor het basisaanbod is het van belang om beredeneerd aan te blijven sluiten bij de didactische middenmoot. Hiervoor gebruiken we een doelenplanner voor Rekenen, Spelling en Veilig Leren Lezen.

Thema / Blokdoelen

Om preventief te werken kijken we naar de doelen die de komende periode aan bod komen. De leerkracht bekijkt per blok of de doelen aansluiten bij het niveau van de groep en plant aan de hand van de blokdoelen de klassikale, verlengde, verkorte en verdiepte instructies in. Doordat we het onderwijs per blok / thema inplannen kunnen we sneller inspelen op de

onderwijsbehoefte van de groep. In de doelenplanners staat beschreven welke voorkennis benodigd is bij het nieuwe doel zodat de leerkracht passende interventies kan plegen. Er zijn doelenplanners ontwikkeld voor de volgende methoden:

Rekenen / Wiskunde groep 3 t/m 8	Spelling groep 4 t/m 8	Groep 3
Wereld in Getallen 5	Staal 2 Spelling	Veilig Leren Lezen - Zoem

Groepsoverzichten

Voor de vakken technisch lezen en begrijpend lezen werken we niet met doelenplanners. Voor deze vakgebieden maken we gebruik van een basisaanpak, zoals beschreven staat op de kwaliteitskaart en hebben we groepsoverzichten. Op het groepsoverzicht staat per leerling beschreven wat de leeropbrengsten zijn en welke specifieke onderwijsbehoeften leerlingen hebben voor het vakgebied.

Er staat conform de kwaliteitskaart beschreven welke aanpak de leerling ontvangt / in welk zorgniveau de leerling zit.

Deelplan

Wanneer blijkt dat een leerling onvoldoende ontwikkeling heeft laten zien op zorgniveau 1 en 2, en er hiaten zijn in de cruciale leerdoelen, kan de leerkracht, na overleg met de intern begeleider een handelingsplan opstellen. Het format deelplan wordt door de leerkracht opgesteld in ParnasSys en is een aanvullende aanpak bovenop het basisaanbod (zorgniveau 1+2). Het deelplan loopt ten minste acht weken en wordt na afloop geëvalueerd.

Leerroute wijzigen d.m.v. een ontwikkelingsperspectief (OPP)

Wanneer een leerling binnen de basisaanpak / binnen het basisaanbod niet langer mee kan komen met het onderwijs, stellen wij (aan de hand van criteria) een ontwikkelingsperspectief (OP) op. Het OP moet ons helpen om het onderwijs voor kinderen zo goed mogelijk vorm te geven. Omdat we met het leerlingvolgsysteem ParnasSys werken, kunnen we een hoop administratie ondervangen.

Vanaf groep 1 is er voor iedere leerling een notitie stimulerende- en belemmerende factoren, welke ieder half jaar geupdate wordt en zodoende altijd actueel is. Dit is een van de onderdelen die in het ontwikkelingsperspectief voorkomen.

Criteria voor het opstellen van een eigen leerroute.

- Achterstand van 1,5 jaar vanaf groep 5 voor de vakgebieden Spelling en Rekenen;
- Een intelligentieprofiel met een TIQ <75;
- Planmatig en doelmatig handelen in het verleden op ZN 3

Richtlijnen OPP en LR verwachting

IQ	LRV	Uitstroom	DLE
>111	>120%	HAVO/VWO	>60
101-110	100-120%	HAVO	60
91-100	90-100%	VMBO GT	50-60
91-100	70-90%	VMBO KBL/GL	40-50 (B7-E7)
75-90	50-75%	BBL (VMBO Basis)	30-40 (B6-E6)
75-80	50-70%	Grensgebied LWOO/PRO	30-40
60-75/80	30-50%	PRO	≤ 30
55-60	20-50%	Grensgebied	10-30

		VSO-ZML/PRO	
<55	<20%	VSO-ZML	<10

Ontwikkelingsperspectief Extra Ondersteuning

Voor leerlingen op zorgniveau 5 of hoger wordt ook een ontwikkelingsperspectief opgesteld. Dit omdat de onderwijsbehoeften van de leerling de basisondersteuning overstijgt. De wet vraagt ons om voor deze leerlingen een OPP / groeidocument op te stellen.

- Er is sprake van onderwijsbehoeften die de basisondersteuning overstijgt;
- Er dient extra ondersteuning ingezet te worden bovenop de basisondersteuning (Zie SOP).

Bijlage 1. Hulpzinnen Onderwijsbehoeften

Hulpzinnen

Instructie

Dit kind heeft een instructie nodig

- die eerst individueel aangeboden wordt (preteaching) alvorens met de groepsinstructie mee te kunnen doen
- waarbij de leraar voordoet. hardop denkt en de betekenis verheldert
- die de sterke visuele kant van deze leerling benut ter compensatie van (het zwakke gehoor bv. mbv plaatjes, picto's, stripverhalen)
- die vooral auditief is door hardop voor te lezen, instructie in een verhaal, liedje of rijm)

Verder:

- Geef vrij directe instructie zonder veel uitweidingen. Vermijd lange leergesprekken.
- Directe instructiemomenten en tussentijdse controle tijdens de taaluitvoering nodig om de juiste oplossingsmanieren te leren bij de vakken...
- Een aangepast individueel onderwijsprogramma nodig waarbij extra leertijd, aandacht en hulp gegeven wordt bij de vakken

Opdrachten

Dit kind heeft opdrachten nodig

- die kort en gestructureerd zijn
- die weinig extra instructie ter begeleiding nodig hebben, waardoor een kind zelfstandig opdrachten kan uitvoeren volgens een bepaald patroon.
- die net onder zijn/ haar niveau liggen zodat zij de komende tijd vooral succeservaringen kan opdoen.
- die net boven zijn/ haar niveau liggen zodat hij/ zij de komende tijd vooral voldoende uitdaging krijgt
- die overzichtelijk zijn door een sobere lay-out met zo min mogelijk afleiding van plaatjes
- waarbij eventueel opdrachten waaraan (nog) niet gewerkt wordt, bedekt worden
- waarin goed het begin en eindpunt van de opdracht gemarkeerd zijn
- die de tijd aangeven die het kind tot zijn beschikking heeft om de opdracht uit te voeren.
- waarbij de leerling alleen de antwoorden moet invullen, zodat er minder een beroep wordt gedaan op de schrijfvaardigheid

Verder:

- Maak gebruik van een (kleuren)- klok. Zorg dat er voldoende tijd is.
- Geef het kind (in het begin) één opdracht tegelijk
- Ga uit van een vaste lesopbouw en vaste werkwijzen. Zorg voor vaste routines en benoem deze regelmatig
- Geef bij complexe, samengestelde opdrachten waarin de leerling meerdere stapjes moet zetten handelingsschema's, waarin precies de stapjes aangegeven staan die achtereenvolgens uitgevoerd moeten worden
- Maak ook bij vrije opdrachten gebruik van een schema waarin stapjes aangegeven staan die achtereenvolgens moeten worden uitgevoerd en bespreek deze van te voren met het kind.
- Maak afspraken met de leerling over wat het moet doen als het niet verder kan met een opdracht. (b.v. vraagteken op tafel leggen)
- Geef na afronding van een opdracht directe feedback.
- Spreek concreet af wat het kind gaat doen als het klaar is.
- Gelet op de geringe motivatie is een uitdagende, stimulerende leeromgeving met heldere werkeisen en korte leertaken op zijn niveau nodig.
- Samen leren kan motiverend zijn voor de leerling.

Leeractiviteiten

Dit kind heeft leeractiviteiten nodig

- die aansluiten bij zijn/ haar belangstelling voor
- die structuur bieden met een stap voor stapplan en die zelfcorrigerend zijn, zodat hij/zij direct feedback krijgt
- die de denkhandelingen concreet ondersteunen b.v. dmv een denkschema, de getallenlijn
- die hem/haar uitdagen zoals door uitbreiding met plustaken, verdiepingsopdrachten gebruik van leermiddelen uit de HIK- kast
- die hem/haar ruimte laat voor eigen keuze en inbreng door gebruik van meerdere keuze mogelijkheden, een eigen administratiesysteem, een eigen planning

Feedback

Dit kind heeft feedback nodig

- die de competentiegevoelens vergroot door het accent te leggen op datgene dat goed gaat in plaats van te benadrukken wat fout gaat
- die de inspanning/ inzet benadrukt geformuleerd in concreet gedrag: je hebt 10 min. zelfstandig gewerkt
- die de successen te benadrukken (je hebt 7 sommen goed in plaats van je hebt 3 fouten)
- die eigen vorderingen, hoe gering ook, zichtbaar maken in de vorm van b.v. een grafiekje
- waarbij eigen prestaties meer vergeleken worden met zichzelf ipv met de andere kinderen

Leerkracht

Dit kind heeft een leerkracht nodig

- die de overgangen tussen activiteiten voorbereidt en sterk structureert
- die de instructie terugvraagt, controleert en samen met hem evalueert
- de positieve interne attributies bij succes benadrukt
- situaties creëert waarin haar sterke kanten, behulpzaamheid en sociale vaardigheid naar voren komen
- die door zijn klassenmanagement in staat is om structureel extra individuele instructie, hulp en oefentijd te geven
- die de eigen bijdrage aan interactieproblemen met een leerling met gedragsproblemen onderkent en bereid is hieraan te werken met behulp van een SVIB- traject
- die een neutrale, rustige, wat laconieke houding aanneemt en steun biedt bij het omgaan met emoties
- die in staat is om strijd te negeren en begrijpt dat koppig, star gedrag voortkomt uit de behoefte om angst onder controle te houden.
- die succeservaringen benadrukt en registreert
- die een kind een verantwoordelijke taak geeft
- die positieve realistische verwachtingen uitspreekt over haar prestaties

Groepsleden

Dit kind heeft groepsleden nodig

- waarmee hij/zij samenwerkend kan leren
- die accepteren dat hij/zij anders reageert in onverwachte situaties
- die hem/haar vragen om mee te spelen in de pauze
- die hem/haar niet uitdagen

Instructiebehoeften en pedagogisch-didactische behoeften

Instructiebehoeften

1. Structurering van het leergedrag

Gewenst onderwijsaanbod

- korte opdrachten geven, stapje voor stapje;
- eenduidige opdrachten geven waarvan de bedoeling en de opzet voor de leerling duidelijk zijn;
- instructie navragen bij de leerling: deze moet zelf vertellen wat hij/zij gaat doen en hoe
- in concrete gedragstermen aangeven hoe de leerling zelf kan beoordelen wanneer een oefening juist is gemaakt;
- het resultaat van de opdrachten direct terugkoppelen ,mogelijkheden tot herhaling en imitatieleren scheppen;
- feedback geven: bespreken wat hij/zij aan het doen is en hoe hij/zij het aanpakt; wat goed gaat benadrukken, wijzen op wat hij/zij eventueel anders zou kunnen/moeten doen
- geheugenondersteuning bieden zoals ezelsbruggetjes of aanbieding via verschillende kanalen (auditief, visueel, motorisch);
- aanleren van strategieën om de taak aan te pakken zoals zelfregulatie: eerst kijken wat het is, dan kijken hoe het moet, dan zeggen hoe het moet en wat er uit komt, dan doen en controleren of het goed is.

-

2. Ondersteuning van de leermotivatie en het zelfconcept

Gewenst onderwijsaanbod:

- aansluiten bij het beheersingsniveau;
- de kans op succeservaringen verhogen door kortere opdrachten;
- ook kleine vorderingen belonen, waardoor er meer succeservaringen zijn;
- leerinhoud aantrekkelijk en betekenisvol maken door aan te sluiten bij de voorkennis en belevingswereld, het spannend te maken en aantrekkelijk materiaal te gebruiken;
- bevorderen dat de ouders het kind aanmoedigen;
- de leerling zelf laten beoordelen wanneer een opdracht juist is, zodat hij het succes direct aan de eigen inspanning kan toeschrijven;
- de leerling zelf zijn successen laten bijhouden en deze zichtbaar maken in een mooie grafiek.

3. Sterke stimulering van de aandacht en concentratie:

Gewenst onderwijsaanbod:

- zorgen voor gerichte inkomende relevante prikkels en afscherming van irrelevante prikkels door b.v. taken aan te bieden op de juiste moeilijkheidsgraad;
- het kind goed in de gaten houden door b.v. bij afdwalen te corrigeren;
- te werken met een computer of cassette recorder met koptelefoon
- Tijd nemen voor inoefenen van vaardigheden voordat het kind zelfstandig aan de slag gaat

- Extra instructie en oefening in de klas zelfstandig werken met teacher free materialen

Bijlage 2. Tips om aan te sluiten bij pedagogisch-didactische behoeften

Gewenst onderwijs aanbod:

- Duidelijke gedragsregels en consequente naleving ervan
- Beloon positie en consequent gewenst gedrag

Bij lage motivatie

- Maak geregeld aanmoedigende opmerkingen
- Zoek naar gedrag waarvoor je complimenten kunt geven
- Stel duidelijk, concrete eisen aan de werkhouding
- Probeer niet boos te worden maar te laten zien welk gedrag je graag wilt zien
- Vat af en toe nog even samen wat je van het kind verwacht (tussentijdse instructie)
- Zoek contact met het kind en wissel blikken van verstandhouding
- Let op dat het kind niet gefrustreerd of vermoeid raakt misschien was de opdrachten te zwaar of nam de taak te veel tijd in beslag.

Bij zwakke aandachtregulatie

- Zoek geregeld even oogcontact met de leerling
- Deel een opdracht in kleine deeltaakjes
- Geef het kind na ieder voltooid deeltaakje een compliment
- Stel korte termijndoelen die bereikbaar zijn
- Geef het kind extra tijd om iets af te maken
- Geef één opdracht tegelijk
- Leer een kind zichzelf te instrueren tijdens het werk
- Gebruik ter ondersteuning hierbij plaatjes of stickers op de bak
- Geef duidelijke concrete en korte instructies
- Vraag het kind de instructies te herhalen om te controleren of alles goed is overgekomen.
-

Bij moeite met zelfstandig werken

- Geef veel structuur
- Help het kind zichzelf te structureren
- Ondersteun het kind bij plannen mbv plaatjes en werkschema's en ontwikkel die samen met het kind
- Werk met een agenda of rooster
- Geef het kind voldoende tijd om zijn werk netjes te kunnen verzorgen
- Geef geen complexe opdrachten maar steeds één opdracht tegelijk
- Geef een compliment als een opdracht is uitgevoerd
- Zoek compensatie voor een zwakke motoriek
- actief luisteren bevorderen
- afspraken maken over gedrag
- benadrukken van succeservaringen

- kind verantwoordelijkheden geven
- positieve en hoge verwachtingen uitspreken
- instructie- en oefentijd uitbreiden
- hulp nodig bij het analyseren van het probleem: waarom werkt het kind niet taakgericht, .
- hulp nodig bij de planning van het werk
- hulp nodig bij de beoordeling van het resultaat
hulp nodig bij de verklaring van het resultaat

Toelichting belemmerende & stimulerende factoren

Bij het beschrijven van de bevorderende en belemmerende factoren is het belangrijk om Redeneer hierbij vanuit het kind en beschrijf dus: Wat heeft dit kind nodig om te zorgen dat hij/zij tot leren komt? (of wat belemmert of bevordert het kind daarin) Wat heeft het kind nodig om te zorgen dat hij/zij.... Beschrijf eventueel ook wat voor leerkracht(gedrag) een leerling nodig heeft. Probeer het aantal behoeften te beperken tot de meest essentiële behoeften. Let op: een achterstand op een gebied is GEEN belemmerende factor, maar kennelijk het GEVOLG van een belemmerende factor. Hoe komt het dat de achterstand er is?

Voorbeelden:

	stimulerende factoren	belemmerende factoren
Cognitieve en didactische ontwikkeling	• TIQ tussen 90 en 100 • Goed leerbaar met kleine leerstapjes • Rekenresultaten zijn goed • Begrijpend lezen relatief goed • Creatief met tekenen en knutselen	• Diagnose dyslexie • Grote achterstand technisch lezen en spelling. • Voortgang TL stagneert • Spellende leesstrategie, maakt weinig fouten
Sociaal-emotioneel en gedrag	• Goede sociale vaardigheden, ligt goed in de groep, goed contact met leerkracht, hulpvaardig	Zeer onzeker en faalangstig. Erg bezig met slechte leesresultaten. Snel boos en verdrietig. Toont minder initiatief en vermijdt beurten. Vraagt geen hulp
Spraak/taalontwikkeling	Uitgebreide woordenschat • Communicatief ingesteld, kan gesprek voeren over dagelijks onderwerp	Luisterhouding is matig, instructies moeten vaak herhaald worden, moeite met verwoorden gevoelens
Werkhouding en taakaanpak	Werkt goed samen met andere kinderen, gemotiveerd om goede resultaten te behalen, zet door, redelijk zelfstandig	Geringe leesmotivatie, moeite met vasthouden aandacht, chaotische taakaanpak, veel controle nodig, slordig en onnauwkeurig
Lichamelijke, motorische zintuiglijke ontwikkeling	Motoriek is goed. Geen zintuiglijke en lichamelijke beperkingen	
Onderwijs: relevante factoren in school, groep, leerkracht	• Voorspelbare structuur, heldere regels/werkafspraken, goed werkklimaat, hulpvaardige groep	Wisselingen van leerkracht, grote groep met weinig ruimte voor individuele feedback
Opvoeding: relevante factoren in gezin, ouders, vrije tijd	Zeer betrokken ouders, zijn bereid met de school samen te werken • Veel vriendjes thuis	Ouders zijn prestatiegericht, huiswerk levert daardoor veel druk op, nieuwe samenstelling van het gezin zorgt voor onrust

